

Vajon mi történhetett?

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 49. szám, 2019. december 6.

Komoly állami támogatással elkészült az *Elfeledett szomszédaink* című állandó holokauszt-emlékkiállítás anyaga. (Huszár Ágnes: [Egy elfeledett kiállítás](#), *ÉS*, 2019/47., nov. 22.)

De az önkormányzat, a megrendelő, ahelyett, hogy kiállítást rendezett volna a kicsit késve érkezett anyagból, először fizetett, aztán feljelentette az alkotót, és kiállítás azóta sincs. Pedig a tervezett kiállításról 2012-es előzménye alapján feltételezhető volt, hogy valószínűleg a hazai holokausztemlékezet egyik legfontosabb tárlata lesz. Olyan különlegesség, amelyik a rettenetes múltat és a tétova jelent az érintésnél is közelebb hozza, olyannyira közel, amennyire az eddig elképzelhetetlen volt. A tárlaton nem a gázkamráktól borzongunk, a csont és bőr emberektől a szögesdrótok mögött meg a hullahegyektől – ezekkel a látványokkal valójában nem tudunk mit kezdeni, ezek hatásával szemben valahogy védettek vagyunk (nagyon helyesen, különben nehéz volna túlélni) –, nincs költői átfogalmazás, közvetítés sem, ez a kiállítás egyszerűen mellénk állította az elhurcoltakat, akik közt éltek a szüleink és a nagyszüleink, akik közt és akiknek a gyerekei és unokái között kellett volna élnünk, és megszólítanak bennünket, gyermekeinket láttuk közöttük, mert épp az áttetsző kép hátoldalára sétáltak, és nem lehetett nem megszólítottak lennünk. Nem lehetett nem közöttük látni testvéreinket, gyermekeinket, magunkat, és nem lehetett ugyanazzal a távolságtartással kilépünk ebből a fájdalomtól roskadozó, romolva is csodaszép épületből, mint amivel beléptünk. Ezt Áldozó Tamás pápai polgármester tudta, amikor a megnyitót tartotta, és alighanem épp ezért gondolta szükségesnek, hogy a pápaiaknak és minden magyaroknak és minden idelátogatónak felkínálják ezt az e világi purgatóriumot, hogy visszatálálhassanak emberi útjaikra, vagy éppen megerősítést nyerhessenek a múltba rejtett jövőendőért folytatott küszködéseikben.

Nem tudok másra gondolni, mint hogy épp az okozta a kiállítás történetének elakadását, ami a sikere forrása volt. A pápaiak úgy döntöttek, vagy (pontosabban) valakik úgy döntöttek a pápaiak helyett, hogy nem kell efféle mosolygó, társalgó, komoly, beszélgető: szívet szorongatóan élő kiállítás. Nem kell egy újabb eleven emlékmű.

(A részletekről alighanem a Szabadság téri, a német megszállás áldozatainak emlékműve felállítójától lehet érdeklődni.)